

Flora en fauna quickscan

Oudelandsedijk 31 te Abbenbroek

Rapportnr.
Auteurs
Opdrachtgever
Contactpersoon
Datum uitgave

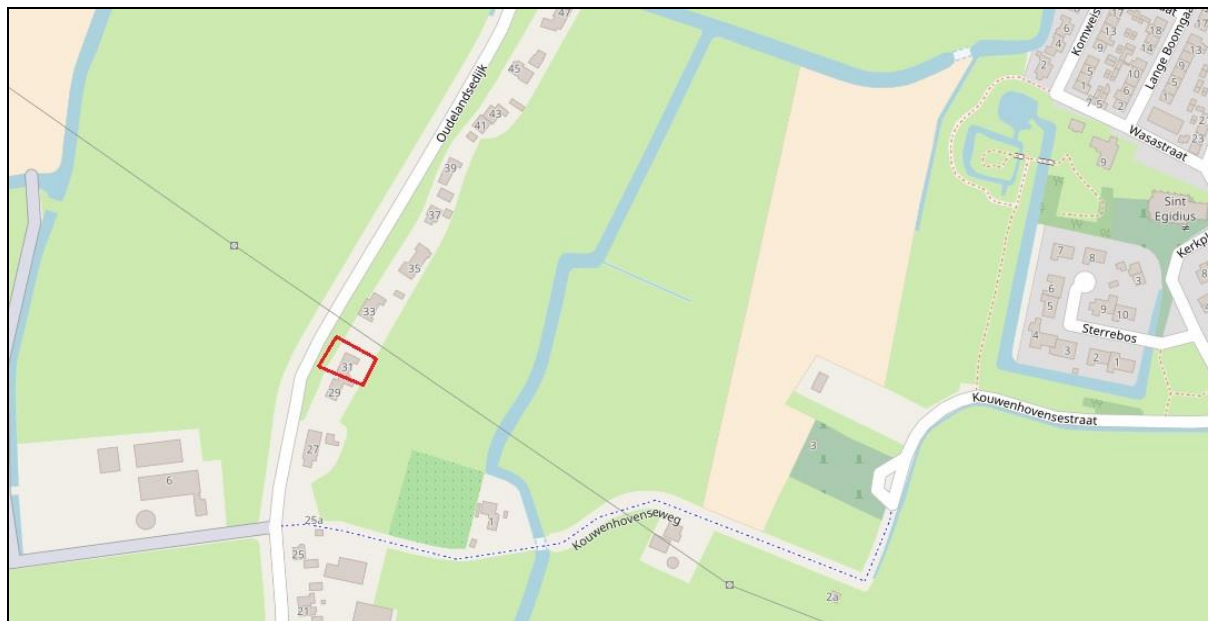
2018-N09
E. van Doorn & S. D. Elzerman
Gemeente Nissewaard
Dhr. T. Schoones
24 mei 2018

Flora en fauna quickscan Oudelandsedijk 31 te Abbenbroek

Aanleiding

Op 1 januari 2017 is vanuit de Rijksoverheid een uitkoopregeling gestart voor woningen die recht onder hoogspanningslijnen staan. De gemeente Nissewaard heeft een aantal woningen binnen de gemeentegrenzen geïdentificeerd die onder hoogspanningsmasten staan. De bewoners van de woning aan de Oudelandsedijk 31, te Abbenbroek (Figuur 1) hebben gebruik gemaakt van deze regeling. De gemeente is voornemens deze woning te slopen en de omliggende tuin te verwijderen. Hiervoor in de plaats zal geen bebouwing terugkomen. In het kader van deze voorgenomen sloop en de wijziging van bestemmingsplan is een flora en fauna quickscan uitgevoerd.

Figuur 1. De ligging van de woning aan de Oudelandsedijk 31 is weergegeven met een rood kader.

Een flora en fauna quickscan is uitgevoerd om te bepalen of de sloop van de woning en het verwijderen van de tuin effecten kunnen hebben op mogelijk aanwezige beschermde planten en/of dieren. De flora en fauna quickscan vormt een verkennend onderzoek dat de kans op aanwezigheid van beschermde soorten van de Wet natuurbescherming in kaart brengt.

Methodiek

De quickscan richt zich op de beschermde soorten van de Wet natuurbescherming (Wnb) die sinds 1 januari 2017 van kracht is. Het gaat hierbij met name om de soorten van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De aanwezigheid van deze soorten kan leiden tot een ontheffingsaanvraag. De soorten, die op basis van art. 3.10 van de Wnb beschermd worden, vallen ook binnen de quickscan. Voor deze soorten is op basis van provinciale vrijstellingsbesluiten (o.a. Provinciale Staten van Zuid-Holland, 2016) in veel gevallen geen ontheffing vereist, maar dient wel zorgvuldig gehandeld te worden. De effecten op beschermde natuurgebieden en houtopstanden worden niet behandeld.

In veel gevallen kan op basis van de quickscan de aanwezigheid van beschermde flora en fauna worden vastgesteld of uitgesloten. Het kan echter mogelijk zijn dat vervolgonderzoek nodig is om het voorkomen van een beschermde soort te kunnen bepalen.

De flora en fauna quickscan bestaat uit een bureauonderzoek aangevuld met een veldbezoek. Op basis van de beschikbare gegevens uit openbare bronnen met natuurgegevens en (online) verspreidingsatlassen (o.a. FLORON, 2018; Broekhuizen *et al.*, 2016; SOVON, 2002) is een beeld verkregen van het voorkomen van beschermde soorten in de omgeving.

Vervolgens is het projectgebied geïnventariseerd op de aanwezigheid van beschermde en kenmerkende soorten. Het (potentiële) voorkomen van een beschermde plant of dier wordt hierbij zoveel mogelijk in kaart gebracht. Het veldbezoek is uitgevoerd op 10 april 2018. De weersomstandigheden waren voldoende gunstig om een beeld te krijgen van de situatie (bewolgingsgraad 6/8, 17°C en 3Bft. Zuidoost).

Wet- en regelgeving

Dit onderzoek richt zich op de beschermde soorten uit de Wet natuurbescherming. Deze wet heeft per 1 januari 2017 de Flora- en faunawet, Boswet en Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. Hieronder is een overzicht gegeven van de Zorgplicht en verbodsbepalingen in de nieuwe wet.

De Wnb verschilt van de oude wetten in de formulering van de Algemene Zorgplicht en de verbodsbepalingen. Daarnaast verschilt de lijst van beschermde soorten dieren en planten van de Flora- en faunawet.

Algemene Zorgplicht (Art. 1.11)

In beginsel zijn alle in Nederland in het wild levende dieren en planten beschermd. De bescherming wordt vormgegeven door verbodsbepalingen en een algemene Zorgplicht. De Wnb richt zich op de bescherming van soorten en gebieden. Echter, de intrinsieke waarde van elk individueel dier en plant wordt wel erkend. Mensen mogen hier dus niet onzorgvuldig mee omgaan. Vanuit deze gedachte is de Zorgplicht opgesteld:

- *Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.*
- *De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:*
 - *dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,*
 - *indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of*
 - *voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.*

De Zorgplicht is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

Verbodsbepalingen (Art. 3.1 t/m 3.10)

De bescherming van planten en dieren is gebaseerd op het 'Nee, tenzij'-principe. Dit wil zeggen, dat in principe werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen geen negatief effect mogen hebben op beschermde flora en fauna, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen reguliere werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkelingen.

Wanneer de activiteiten geen negatief effect hebben op de flora en fauna dan is geen ontheffing nodig. In veel gevallen is dat echter moeilijk vooraf te bepalen. Daarom wordt vaak vooraf het voorkomen van beschermde soorten in kaart gebracht door een ecologisch adviseur. Hiermee wordt niet alleen de aanwezigheid van een soort binnen het plangebied bepaald, maar ook het gebiedsgebruik en daarmee het effect van de activiteiten.

In de Wnb zijn de verbodsbepalingen gekoppeld aan de verschillende beschermde soorten vanuit de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en internationale verdragen. De verbodsbepalingen, die in het kader van een flora en fauna quickscan van belang zijn, worden besproken in Artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb:

Artikel	Verbodsbepalingen
3.1	Het is verboden opzettelijk in het wild levende vogels te doden, te vangen en te verstoren. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, beschadigen, weg te nemen, rapen en onder zicht te hebben. <i>(Soorten genoemd in de Vogelrichtlijn)</i>
3.5	Het is verboden in het wild levende dieren in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen, te verstoren. Het is verboden eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen. Het is verboden de voortplantingsplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen. Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen. <i>(Soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn)</i>
3.10	Het is verboden in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers opzettelijk te doden, te vangen, de vaste verblijf- en rustplaatsen te beschadigen of te vernielen. Het is verboden vaatplanten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen, of te vernielen. <i>(Aangewezen soorten in de bijlage, onderdeel A & B van de Wet natuurbescherming)</i>

De Wnb deelt beschermde flora en fauna in drie groepen in:

- Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (Vogelrichtlijn).
- Alle internationaal beschermde flora en fauna (die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn).
- Alle nationaal beschermde flora en fauna (die genoemd zijn in Bijlage A & B van Wnb).
- Bij de laatste twee punten gaat het om de bescherming van verschillende inheemse soorten vogels, zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers, sporenplanten en vaatplanten in Nederland.

De drie gedefinieerde groepen hebben hetzelfde beschermingsniveau in de Wnb. Het is noodzakelijk om voor alle ruimtelijke ontwikkelingen en werkzaamheden een ontheffing aan te vragen indien beschermde flora en/of fauna in het plangebied aangetroffen of aangetoond is.

Vogels

Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten worden in beginsel gelijkwaardig beschermd. Het is in het algemeen verboden om vogels te doden, te verontrusten, hun nesten en vaste rust- en verblijfplaatsen te verstoren. In de praktijk gaat het met name om werkzaamheden gedurende het broedseizoen. Buiten het broedseizoen zullen veel activiteiten minder problemen geven voor de meeste vogelsoorten. Uitzondering hierop vormt een selectie aan vogelsoorten die jaarronde bescherming genieten (Ministerie van LNV, 2009). De nesten van deze soorten mogen ook buiten het broedseizoen niet verstoord worden. De jaarrond beschermde vogelsoorten zijn ingedeeld in vijf categorieën. Voor de soorten uit de vijfde categorie geldt alleen onder specifieke omstandigheden een ontheffingsplicht. Deze lijst is samengesteld onder de voormalige Flora- en faunawet, maar blijft (voorlopig) van toepassing binnen de huidige natuurwetgeving.

Voortplantings-, vaste rust- en verblijfplaatsen dieren

Naast de dieren zelf worden ook hun voortplantings-, vaste rust- en verblijfplaatsen beschermd. Onder een voortplantingsplaats wordt niet alleen een nest van een vogel of kolonieverblijf voor vleermuizen verstaan, maar ook de functionele omgeving. Sommige faunasoorten zijn zeer kritisch wat betreft hun foerageerplek of slaapplek. Zij stellen specifieke eisen aan het leefmilieu en kunnen ook moeilijk overschakelen op een veranderde situatie. Indien werkzaamheden invloed hebben op vaste rust- en verblijfplaatsen dient een ontheffing te worden aangevraagd.

Vrijstellingsregeling van de verboden

Voor internationaal en nationaal beschermde soorten geldt in sommige gevallen een algemene vrijstelling voor werkzaamheden. Iedere provincie heeft apart bepaald welke flora en fauna valt onder

deze vrijstellingsregeling (Provinciale Staten van Zuid-Holland, 2016). De vrijstelling geldt voor de volgende werkzaamheden:

- De ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- Bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- Bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- Bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Vallen de activiteiten onder één van deze noemers dan is de vrijstellingsregeling van de verbodsbepalingen van de Wnb van toepassing. Als geen sprake is van dit type werkzaamheden dan is toch een ontheffingsaanvraag nodig. De algemene Zorgplicht blijft in alle gevallen wel van kracht.

Resultaten

Het projectgebied aan de Oudelandsedijk 31 te Abbenbroek, gemeente Nissewaard, is beschreven aan de hand van de landschappelijke en ecologische kenmerken. Vervolgens worden de aangetroffen en, indien van toepassing, de te verwachten soorten behandeld.

Beschrijving projectgebied

Het projectgebied ligt ten westen van de dorpskern Abbenbroek aan de Oudelandsedijk. De Oudelandsedijk is een ringdijk die vanuit de noordkant van Abbenbroek rond het dorp loopt om aan de zuidkant uit te komen. Het projectgebied maakt deel uit van de lintbebouwing aan deze dijk. Het karakter van het omliggende landschap is open polder.

Het projectgebied bestaat uit een woning met omliggende tuin. Het gebouw is via de garage geschakeld met een naastgelegen woning (nr. 29), die niet gesloopt wordt. De woning binnen het projectgebied is een jaren '60 semibungalow met bakstenen muren en een zadeldak met donkere keramische dakpannen (Figuur 2). De tuin aan de voor- en zijkant van het huis bestaat voor het grootste gedeelte uit een grasveld met groenblijvende struiken rondom (Figuur 3).

Figuur 2. Aanzicht voorzijde woning vanaf de Oudelandsedijk.

Figuur 3. Overzicht zijtuin vanaf achterkant projectgebied.

Achter de woning geeft de tuin een verwilderde aanblik. Een aantal bomen en struiken is bij de storm van januari 2018 omgevallen (Figuur 4). Binnen het projectgebied is geen open water, zoals een vijver of watergang, aanwezig.

Figuur 4. De verwilderde achtertuin bij de woning.

Aangetroffen (beschermde) soorten

Vogels – jaarrond beschermde soorten

Jaarrond beschermde vogels hebben allen bomen of gebouwen nodig om te kunnen nestelen. Op basis van de verspreidingsgegevens moest vooral rekening gehouden worden met de Huismus *Passer domesticus* en Gierzwaluw *Apus apus* (Sovon, 2018; SOVON, 2002). Beide vogelsoorten verkiezen hun broedplaats onder dakpannen. Ten tijde van het veldbezoek waren de Gierzwaluwen nog in hun overwinteringsgebieden in Afrika, maar het broedseizoen voor de Huismus was al begonnen. Via de dakgoot van de woning is geen toegang tot de ruimte onder de dakpannen. Tijdens het veldbezoek zat een Huismus kort in een Wilde liguster *Ligustrum vulgare* binnen het projectgebied, maar deze vogel vertoonde geen broedindicerend gedrag. Deze Huismus maakt waarschijnlijk deel uit van een kolonie even verderop aan de Oudelandsedijk. Gierzwaluwen maken vaak gebruik van scheefliggende en kapotte dakpannen om op het dakvlak te komen of gebruiken een opening tussen het dak en de kopgevel. Op het dak van de woning binnen het projectgebied liggen de dakpannen nog netjes recht. Hier zijn geen mogelijkheden om via de kopgevel onder de dakpannen te komen. De woning heeft aan beide kanten een grote, houten overstek. Via deze constructie kan een Gierzwaluw niet onder de dakpannen komen. De aanwezigheid van nesten van Huismus en Gierzwaluw binnen het projectgebied kan op basis van deze informatie uitgesloten worden.

De jaarrond beschermde vogels, die in bomen nestelen, zijn voornamelijk roofvogels en uilen. De bomen en struiken in de tuin rondom de woning zijn niet hoog of dicht begroeid genoeg om geschikte nestgelegenheid te bieden voor een roofvogel of uil.

Vogels – overige soorten

Het veldbezoek is aan het begin van het broedseizoen uitgevoerd. De aanwezige vogels geven een beeld van de potentiële broeders binnen het projectgebied. De volgende algemeen voorkomende soorten zijn waargenomen: Merel *Turdus merula*, Koolmees *Parus major* en Pimpelmees *Cyanistes caeruleus*. Deze vogels kunnen tot broeden komen in de tuin. Bij het veldbezoek zijn geen directe aanwijzingen voor nesten waargenomen.

Alle broedende vogels zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor de bomen is het, in dat kader, belangrijk om te bekijken wanneer de beste tijd is ze te verwijderen. Het rooien van een boom is daarom niet toegestaan indien hier op dat moment gebroed wordt, ongeacht welke inheemse vogelsoort het betreft.

Zoogdieren

Van de strikt beschermde zoogdieren uit de Wnb moest op basis van de verspreiding en het biotoop vooral rekening gehouden worden met vleermuizen (Broekhuizen *et al.*, 2016). Voor vleermuizen het naast de bescherming van de dieren zelf ook van belang om drie gebiedsfuncties te analyseren. Het gaat hierbij om verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en vaste vliegroutes. Afhankelijk van de soort en tijd van het jaar maken vleermuizen gebruik van gebouwen of bomen om in te verblijven (Limpens *et al.*, 1997). Verblijfplaatsen in de woning kunnen niet uitgesloten worden op basis van het

bouwkundige ontwerp. Het is een bouwperiode waarin woningen vaak een open spouwmuur hebben waarin vleermuizen kunnen verblijven. Er zijn geen open stootvoegen die toegang tot de muur verlenen, maar op verschillende plaatsen zitten scheuren in de muur (Figuur 6) of sluit het dak niet goed op de muur aan (Figuur 5).

De woning binnen het projectgebied heeft rolluiken en een zonneschermb. Hier kan een individuele Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus* en Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii* tijdens milde winters tussen kruipen. Het vormen vaak tijdelijke verblijfplaatsen, waardoor het geen aantasting van een vaste rust- en verblijfplaats is als het vóór de winter verwijderd wordt.

Figuur 5. Kleine opening tussen dak en muur aan de achterkant van de woning.

Figuur 6. Scheur ontstaan door verzakking uitbouw aan zijkant van de woning.

Vleermuisensoorten als Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis *Nyctalus noctula* en Watervleermuis *Myotis daubentonii* kunnen gebruikmaken van holtes in bomen als verblijfplaats (Haarsma, 2003). Binnen het projectgebied zijn geen bomen aanwezig die geschikte holtes of losse bast hebben. De invloed van de sloop van de woning op foerageermogelijkheden zijn zeer beperkt. Het belang van de tuin als foerageergebied is groter dan de aanwezigheid van het huis. De tuin met grasveld wordt omsloten door bomen en struiken. Dit geeft veel bescherming tegen weer en wind. In de luwte blijft de warmte langer hangen, waardoor meer insecten actief zijn. Dit maakt het aantrekkelijk om te jagen. Het projectgebied vormt echter een onderdeel van een lint aan vergelijkbare percelen. Hiermee zal het wegnemen van het projectgebied slechts een beperkt effect hebben op de foerageermogelijkheden. Van een essentieel foerageergebied is daarom geen sprake.

Het is mogelijk dat het perceel deel uitmaakt van een vliegroute van en naar foerageergebieden. Lintbebouwing langs een weg is als een lijnvormig element waarlangs vleermuizen zich makkelijk kunnen verplaatsen. De groene tuinen en woningen fungeren als afscherming van felle straatverlichting en bieden foerageermogelijkheden. Veel kleine vleermuissoorten, zoals de algemeen voorkomende Gewone dwergvleermuis, zijn afhankelijk van groene lintvormige landschapselementen, zoals singels, houtwallen en bomenrijen voor hun oriëntatie in de omgeving. Kleine vleermuissoorten zijn in staat om onderbrekingen tot ongeveer 50 meter in deze lintvormige landschapselementen te overbruggen (Limpens *et al.*, 1989). Een onderbreking in deze route kan gevolgen hebben voor de oriëntatie van de vleermuizen. Het verwijderen van de woning en beplanting uit de tuin kan een te grote onderbreking veroorzaken. Gezien het feit dat voor de naastgelegen woning (Oudelandsedijk 33) ook plannen zijn om deze te slopen kan een cumulatief effect ontstaan. Het is van belang om in de nieuwe situatie een deel van de struiken en bomen te handhaven, of een nieuwe rij struiken aan te planten, zodat deze functie gewaarborgd wordt. Daarnaast is het belangrijk de bomen langs de Oudelandsedijk te handhaven. Deze maken zeker onderdeel uit van dit groene lintvormige element.

Overige zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen wilde zoogdieren waargenomen. Wat betreft landgebonden zoogdieren, kan een Egel *Erinaceus europaeus* actief zijn binnen het projectgebied (Broekhuizen *et*

al., 2016). Een overwinterings- of voortplantingsplek is mogelijk onder struiken en bomen die tussen de woningen nummer 31 en 33 in staan. Het grasveld vormt een aantrekkelijke foerageerplaats. Andere soorten die mogelijk in het projectgebied voorkomen zijn Wezel *Mustela nivalis* en Bunzing *Mustela putorius*. De tuin is geschikt om te foerageren, maar het terrein wordt niet geschikt geacht als voortplantingsplaats. Er zijn onvoldoende schuilmogelijkheden in de vorm van rommelhoekjes, groundbegroeiing van Klimop *Hedera helix* of hagen die dekking geven. De besproken soorten zijn nationaal beschermd op basis van Art. 3.10 uit de Wnb, maar staan vermeld op de vrijstellingslijst van de provincie Zuid-Holland. Dit houdt in dat deze soorten zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, maar nog wel de Zorgplicht van toepassing is (Provinciale Staten van Zuid-Holland, 2016).

Vaatplanten

De tuin is geheel ingericht met gecultiveerde en aangeplante soorten. Tot voor kort werd de tuin nog onderhouden. Daarmee kunnen beschermde, wilde soorten worden uitgesloten.

Overige soortgroepen

Er is geen water op het terrein aanwezig, waardoor geschikte voortplantingsplaatsen voor (beschermde) amfibieën en leefgebied voor (beschermde) vissen ontbreken. Voor de strikt beschermde soorten van andere soortgroepen wordt het projectgebied op basis van het veldbezoek en de literatuurgegevens niet geschikt geacht.

Conclusie en aanbevelingen

In het kader van de uitkoopregeling van de Rijksoverheid voor woningen onder hoogspanningskabels, is de gemeente Nissewaard (provincie Zuid-Holland) voornemens een woning aan de Oudelandsedijk 31 te slopen (Figuur 1). De nieuwe inrichting van de tuin is nog niet bekend, maar bij de quickscan is rekening gehouden met de mogelijkheid dat alle beplanting verwijderd wordt. In dit kader is een flora en fauna quickscan uitgevoerd. Dit verkennende onderzoek was gericht op alle beschermde soorten van de Wet natuurbescherming (Wnb). Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en veldbezoek. Hierbij is het voorkomen van beschermde soorten flora en fauna zo nauwkeurig mogelijk ingeschat. Dit heeft geleid tot de volgende bevindingen:

Vogels

Binnen het projectgebied kan de aanwezigheid van jaarrond beschermde nestplaatsen uitgesloten worden. De selectie aan soorten, die hieronder valt, zijn afhankelijk van bomen of gebouwen om te broeden. De woning in het projectgebied wordt als ongeschikt beoordeeld voor Huismus en Gierzwaluw om tot broeden te kunnen komen. Er zijn geen openingen waardoor de vogels op het dakbeschot of in een andere besloten binnenruimte kunnen komen. Daarnaast zijn de bomen en struiken niet geschikt voor nesten van jaarrond beschermde (roof)vogels. Ze bieden te weinig dekking en/of hebben een te beperkte omvang.

In algemene zin moet wel rekening gehouden worden met de aanwezigheid van broedvogels. De bomen en struiken bieden nestgelegenheid voor kleine zangvogels. Aangezien de nesten van alle inheemse broedvogels in Nederland beschermd zijn gedurende de broedtijd (Art. 3.1 uit Wnb) wordt aangeraden te werken buiten deze kwetsbare periode. Het broedseizoen loopt globaal van maart tot en met juli, maar is soortspecifiek. Een Houtduif *Columba palumbus* kan bijvoorbeeld nog tot in september starten met broeden. De bescherming heeft geen betrekking op een wettelijke afgebakende periode, maar gaat uit van de broedactiviteit.

Zoogdieren

Voor de strikt beschermde soorten zoogdieren is het projectgebied alleen geschikt voor vleermuizen. Tijdens het veldbezoek is gekeken naar de drie beschermde gebiedsfuncties van vleermuizen. De woning binnen het projectgebied wordt geschikt geacht als verblijfplaats voor vleermuizen. Op basis van bouwkenmerken en woninginspectie zijn een aantal mogelijke toegangen tot de spouwmuur geïdentificeerd. Het gaat hierbij om kleine openingen bij de aansluiting van het dak op de buitengevel en scheuren in de buitenmuur. Nader onderzoek is nodig om uit te sluiten dat vleermuizen gebruik maken van deze mogelijke verblijfplaatsen. Verder wordt nog opgemerkt dat de rolluiken en het zonnescherm mogelijkheden bieden voor een individuele Gewone dwergvleermuis of Ruige dwergvleermuis om tijdens een milde winter (tijdelijk) te overwinteren. Deze moeten voorzichtig in de (na)zomer verwijderd worden, zodat vleermuizen deze plaats niet kiezen om te overwinteren. Het vormen vaak tijdelijke verblijfplaatsen, waardoor het geen aantasting van een vaste rust- en verblijfplaats is als het verwijderd wordt. De bomen binnen het projectgebied hebben geen geschikte verblijfsmogelijkheden voor boombewonende vleermuissoorten.

Daarnaast is het onduidelijk of de bomen en struiken langs de Oudelandsedijk deel uitmaken van een vaste vliegroute vanuit de dorpskern Abbenbroek naar het buitengebied. Geadviseerd wordt om een vorm van beplanting te handhaven, vooral de bomen langs de Oudelandsedijk of te herplanten zodat deze functie niet verloren gaat. Gezien het feit dat ook het voornemen is om de naastgelegen woning (Oudelandsedijk 33) ook te verwijderen kan een te grote onderbreking ontstaan. Indien alle beplanting verwijderd wordt dan is nader onderzoek nodig naar een mogelijke vaste vliegroute van vleermuizen. Van een essentieel foerageergebied is geen sprake vanwege de beperkte omvang van het projectgebied en beschikbaarheid aan vergelijkbare foerageermogelijkheden in de nabije omgeving. De aanwezigheid van Egel en kleine marterachtigen in het projectgebied is niet uit te sluiten, omdat het terrein als foerageergebied en voor verblijfplaatsen geschikt is. Deze soorten zijn nationaal beschermd op basis van Art. 3.10 uit de Wnb, maar staan vermeld op de vrijstellingslijst van de provincie Zuid-Holland. Dit houdt in dat deze soorten zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, maar nog wel de Zorgplicht van toepassing is (Provinciale Staten van Zuid-Holland, 2016).

Overige soortgroepen

Voor de strikt beschermde soorten van andere soortgroepen wordt het projectgebied op basis van het veldbezoek en de literatuurgegevens niet geschikt geacht.

Conclusie

Voor het slopen van de woning zijn bezwaren vanuit de Wet natuurbescherming. Uit de flora en fauna quickscan is gebleken dat zich beschermde functies voor vleermuizen kunnen bevinden in het projectgebied. De woning biedt mogelijkheden voor een verblijfplaats. Daarnaast kan de tuin deel uitmaken van een vaste vliegroute voor vleermuizen. Deze functies moeten nader onderzocht worden middels een jaarrond vleermuisonderzoek op basis van het Vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad NGB & Zoogdiervereniging, 2017).

Aanbevelingen

De conclusies uit de quickscan leiden tot de volgende aanbevelingen ten aanzien van de vervolgstappen:

- Laat vervolgonderzoek uitvoeren naar het gebiedsgebruik door vleermuizen. Het onderzoek moet uitgevoerd worden volgens de richtlijnen van het landelijke Vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad NGB & Zoogdiervereniging, 2017). Het onderzoek dient zich uit te strekken over de gehele actieve periode van het jaar (april tot en met oktober) om alle typen verblijven die mogelijk zijn in de woning te kunnen onderzoeken. Daarnaast dient de aanwezigheid van een vaste vliegroute vastgesteld te worden.
- De uitkomsten van het vleermuisonderzoek kunnen leiden tot het nemen van beschermingsmaatregelen en/of aanvragen van een ontheffing voordat gestart kan worden met het verwijderen van het gebouw en de beplanting.
- Indien de beplanting in de behouden kan blijven dan kan de tuin blijven functioneren als begeleidende functie binnen een vaste vliegroute voor vleermuizen. Een alternatief is om een nieuwe haag of bomenrij te planten langs de dijk. Dit heeft echter tijd nodig om te groeien, waardoor de vaste vliegroute (indien aanwezig) tijdelijk onderbroken wordt. Ook in die situatie is een ontheffing nodig voor het verwijderen van de beplanting.
- Kap bomen en struiken buiten het broedseizoen in verband met de beschermde status van broedvogels (gemiddeld van 15 maart tot en met 15 juli, maar is soortspecifiek). Controleer voorafgaand aan het verwijderen van de beplanting op de aanwezigheid van nesten.
- Naast broedvogels kunnen onder de struiken kleine zoogdieren als Egel en kleine marterachtigen zich verschuilen. Geef de aanwezige dieren de mogelijkheid om te vluchten of verplaats de dieren zorgvuldig naar een geschikte plaats elders in de omgeving. Bij voorkeur worden struiken in de herfst verwijderd om te voorkomen dat deze zoogdieren hieronder een winterrustplaats creëren. Verstoring tijdens de winter kost veel energieverlies voor deze dieren.

Literatuur

Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J. & J.C. Buijs (red). 2016. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren – Natuur van Nederland 12*. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

FLORON. 2018. *NDFD Verspreidingsatlas planten*. Verkregen via <https://www.verspreidingsatlas.nl/planten>, geraadpleegd op 5 april 2018. Nationale Databank Flora en Fauna, Nijmegen.

Limpens, H., Helmer, W. van Winden, A. & K. Mostert. 1989. Vleermuizen (Chiroptera) en Lintvormige Landschapselementen. *Lutra*. 32(1): pp. 1-17.

Limpens, H., Mostert, K. & W. Bongers (red). 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Ministerie van Landbouw, Natuurbehoud en Visserij. 2009. *Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen*. 26 augustus 2009. Brief Dienst Regelingen, Den Haag.

Provinciale Staten van Zuid-Holland. 2016. *Besluit van Provinciale Staten van Zuid-Holland van 9 November 2016, tot vaststelling van de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland, met nummer 6949*. Provinciaal Blad Nr. 6788, 20 december 2016. Provincie Zuid-Holland, Den Haag.

SOVON Vogelonderzoek Nederland. 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 – Nederlandse Fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Sovon. 2018. *Voorlopige verspreidingskaart broedseizoen*. Verkregen via <http://www.vogelatlas.nl/atlas/soorten/deel/B>, geraadpleegd op 5 april 2018. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdierverseniging. 2017. *Vleermuisprotocol 2017*. Versie maart 2017. Netwerk Groene Bureaus/Zoogdierverseniging, Odijk/Nijmegen.

Flora en fauna quickscan Oudelandsedijk 31 te Abbenbroek

Status uitgave Definitief
Rapport nr. 2018-N09
Auteurs Evelien van Doorn (Nature4All) & Sander D. Elzerman (Elzerman Ecologisch Advies)
Datum uitgave 24 mei 2018

Foto's Evelien van Doorn
Kaartmateriaal OpenStreetMap-auteurs 2018 (CC BY-SA)

Projectnr. 2018023
Opdrachtgever Gemeente Nissewaard
Contactpersoon Ton Schoones

© Elzerman Ecologisch Advies
Leeuwerik 20
3299 BZ Maasdam

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende. Elzerman Ecologisch Advies kan door de opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.